

ภาวะสังคมไทยไตรมาสหนึ่งปี 2564

วันจันทร์ที่ 24 พฤษภาคม 2564 เวลา 09.00 น.

ณ ห้องประชุม 521 อาคาร 5 ชั้น 2

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1. ความเคลื่อนไหวทางสังคม ไตรมาสหนึ่งปี 2564

%	การทำงาน	อัตราการว่างงาน	หนี้สินครัวเรือน	การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวัง
Q1/2564	+0.4	1.96	+3.9 (Q4)	-65.4

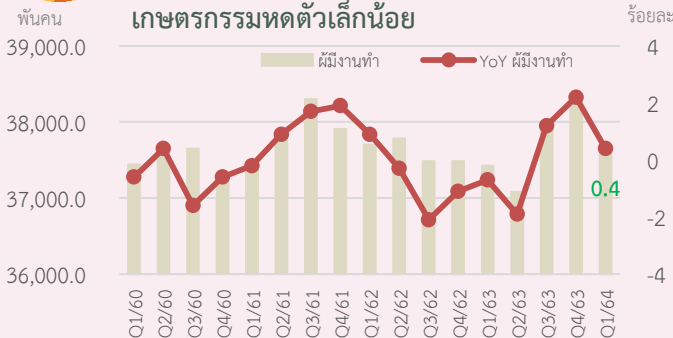
%	การบริโภคเหล้าและบุหรี่	คดีอาญา	การรับแจ้งอุบัติเหตุ	การคุ้มครองผู้บริโภค
Q1/2564	-2.8	+4.2	+17.9	+59.8

แรงงาน

การจ้างงาน : ไตรมาส 1 ปี 2564 การจ้างงานขยายตัวได้เล็กน้อย ขณะที่ชั่วโมงการทำงานยังคงลดลงต่อเนื่อง

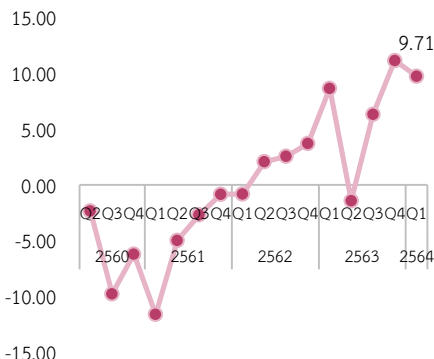
การจ้างงานปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.4 จาก
การขยายตัวของภาคเกษตรกรรม ส่วนนอกภาค
เกษตรกรรมหดตัวเล็กน้อย

	ภาคเกษตรกรรม	▲ 2.8%
	นอกภาคเกษตรกรรม	▼ -0.6%
	การผลิต	▼ -2.2%
	ก่อสร้าง	▲ 4.5%
	ค้าส่ง/ค้าปลีก	▼ -1.0%
	ขนส่ง/เก็บสินค้า	▼ -0.4%
	โรงแรม/ภัตตาคาร	▼ -0.2%

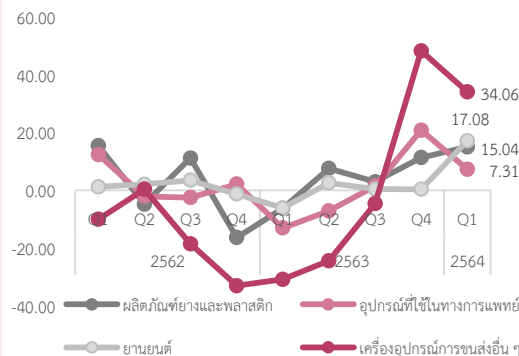
ที่มา: การสำรวจภาวะการมีงานทำของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

อัตราการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาสินค้าเกษตร
ที่เกษตรกรขายได้ ณ ไร่นา (%YoY)

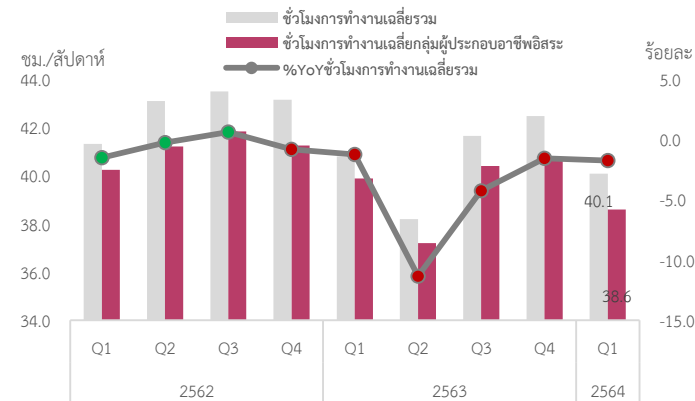
ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

อัตราการเปลี่ยนแปลงของผู้มีงานทำสาขาการผลิต (%YoY)

ชั่วโมงการทำงานในภาพรวมยังคงลดลงต่อเนื่อง
เป็นไตรมาสที่ 6 ติดต่อกัน กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพ
อิสระ มีชั่วโมงการทำงานที่ลดลงมาก

ชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยรวม ผู้ประกอบการอาชีพอิสระและอัตราการเปลี่ยนแปลง (%YoY)

ชั่วโมงการทำงานของสาขาในภาคอุตสาหกรรม ขยายตัวได้ดี อาทิ

เคมีภัณฑ์

44.3

+0.7

ผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก

48.4

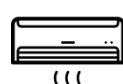
+7.9

ผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์และอิเล็กทรอนิกส์

47.3

+10.4

เครื่องใช้ไฟฟ้า

44.9

+2.8

ยานยนต์

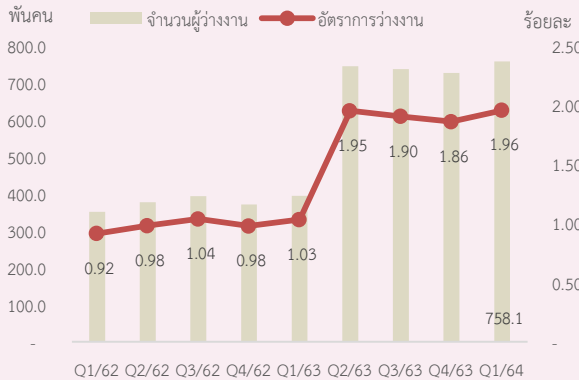
46.8

+8.7 %YoY

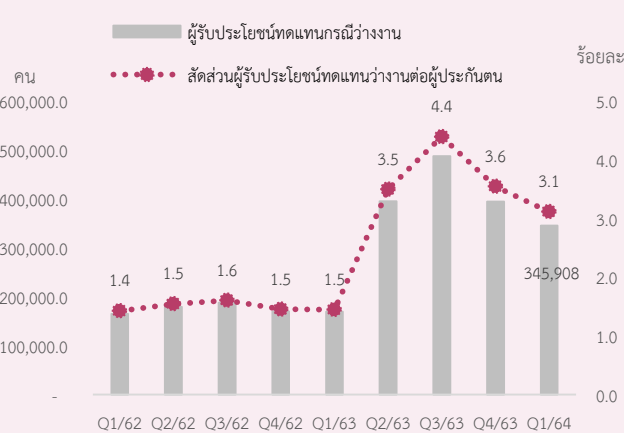

- **การว่างงาน** ผู้ว่างงานมีจำนวน 0.76 ล้านคน คิดเป็นอัตราการว่างงานร้อยละ 1.96 สูงขึ้นอีกครั้งหลังจากปรับตัวลดลงในช่วงครึ่งหลังของปี 2563 สะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบจาก COVID-19 ที่ยังมีอยู่อย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มจะส่งผลกระทบต่อตลาดแรงงานมากขึ้น หากการแพร่ระบาดยังรุนแรง และยาวนาน
- **การว่างงานในระบบ** ผู้รับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานมีจำนวน 3.46 แสนคน คิดเป็นร้อยละ 3.1 ต่อผู้ประกันตนมาตรา 33 ลดลงจากช่วงก่อนหน้าแต่ยังสูงกว่าช่วงก่อนการแพร่ระบาดของ COVID-19
- **ผู้ประกันตนมาตรา 33 ที่รับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานด้วยเหตุสุดวิสัย** มีจำนวน 62,731 คน และ ลูกจ้างของสถานประกอบการที่ขอใช้มาตรา 75 ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองแรงงานฯ มีจำนวน 82,346 คน ลดลงเป็นไตรมาสที่ 3 ติดต่อกัน

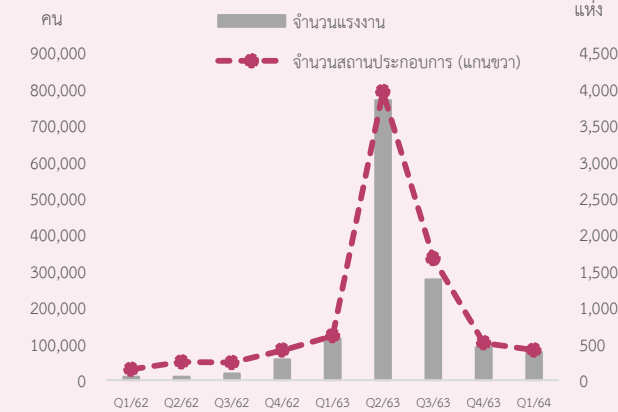
จำนวนผู้ว่างงานอัตราการว่างงาน

จำนวนผู้ว่างงานในระบบ

จำนวนแรงงานที่ได้รับผลกระทบจากสถานประกอบการขอใช้มาตรา 75

ผลกระทบของ COVID-19 ระลอกใหม่ต่อเศรษฐกิจ และการจ้างงาน

แรงงานในวิสาหกิจขนาดกลางและย่อม (MSMEs) อาจตกงานมากขึ้น หรือ ถูกลดชั่วโมงการทำงาน : MSMEs ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงตั้งแต่ปี 2563 โดย GDP MSMEs หดตัวถึงร้อยละ 9.1 ขณะเดียวกันจากการสำรวจ SMEs ในเดือน ก.พ. 2564 พบว่า สถานประกอบการ SMEs สามารถประคองธุรกิจได้อีก 6 เดือนเท่านั้น

แรงงานในภาคการท่องเที่ยวอาจถูกเลิกจ้างมากขึ้น และต้องหาอาชีพใหม่ : COVID-19 ระลอกใหม่ ทำให้การฟื้นตัวของภาคการท่องเที่ยวอาจต้องเลื่อนออกไปอีกจากที่ ททท. คาดว่าจะฟื้นตัวมาสู่ภาวะปกติในปี 2569 ซึ่งจะกระทบต่อแรงงานในภาคการท่องเที่ยวประมาณ 7 ล้านคน ที่จะไม่สามารถกลับไปทำงานได้ตามปกติ และอาจต้องเปลี่ยนอาชีพ

ตำแหน่งงานอาจไม่เพียงพอรองรับเด็กจบใหม่ : เศรษฐกิจที่มีแนวโน้มเติบโตต่ำกว่าเป้าหมายทำให้ ธุรกิจเลื่อนการขยายตำแหน่งงานใหม่ กระทบต่อการหางานของเด็กจบใหม่ 4.9 ล้านคน

ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของแรงงาน

- ผู้ว่างงานมีแนวโน้มเป็นผู้ว่างงานระยะยาวมากขึ้น (ว่างงานมากกว่า 12 เดือน) ซึ่งทำให้แรงงานมีทักษะต่ำลง
- แรงงานในระบบที่ถูกเลิกจ้างจำนวนมาก กลายเป็นแรงงานนอกระบบ ซึ่งไม่มีหลักประกันรองรับ

ที่มา: การสำรวจภาวะการทำงานทำของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

การเตรียมพร้อมรับมือกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศที่จะมีผลต่อการประกอบอาชีพของเกษตรกรไทย

หนี้สินครัวเรือน

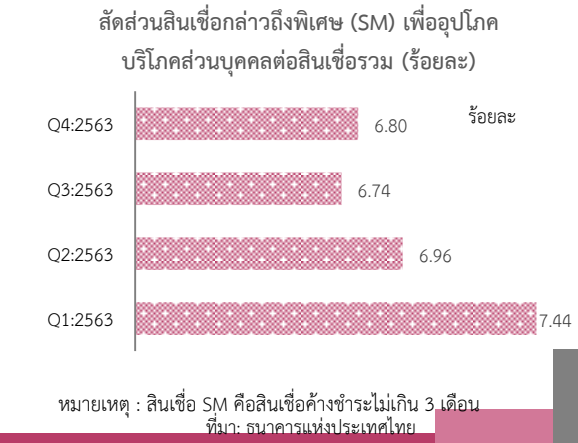
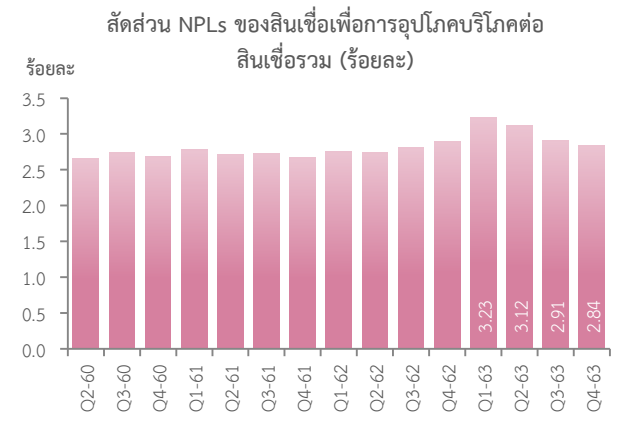
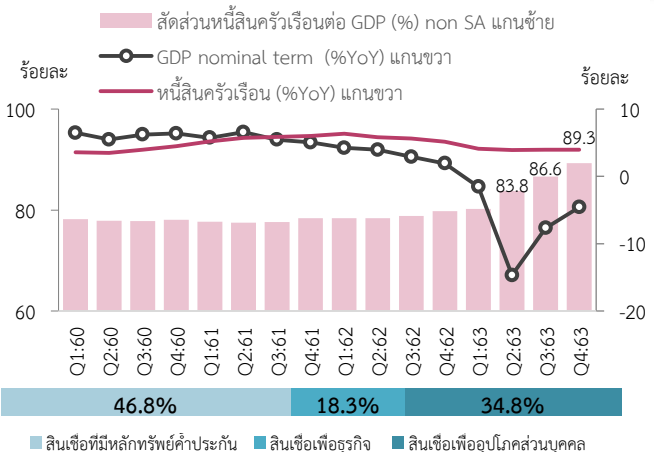
ในไตรมาส 4 ปี 2563 ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.9 ขณะที่สัดส่วนหนี้สินต่อ GDP ยังคงเพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่องตามการหดตัวของภาวะเศรษฐกิจ

	รายปี			รายไตรมาส							
	2561	2562	2563	Q1-62	Q2-62	Q3-62	Q4-62	Q1-63	Q2-63	Q3-63	Q4-63
หนี้สินครัวเรือน (ล้านล้านบาท) 1	12.83	13.49	14.02	12.97	13.09	13.25	13.49	13.50	13.59	13.78	14.02
%YOY	6.0	5.1	3.9	6.3	5.8	5.6	5.1	4.1	3.9	4.0	3.9
GDP Nominal (ล้านล้านบาท) 2	16.36	16.90	15.70	16.54	16.69	16.82	16.90	16.84	16.22	15.91	15.70
สัดส่วนหนี้ต่อ GDP (1/2)	78.4	79.8	89.3	78.4	78.4	78.9	79.8	80.2	83.8	86.6	89.3

หนี้สินครัวเรือนขยายตัวเพิ่มขึ้นเล็กน้อย แต่เป็นการขยายตัวที่ช้าลง สะท้อนว่าครัวเรือนการระมัดระวังการก่อหนี้มากขึ้น

คุณภาพของสินเชื่อปรับตัวดีขึ้น โดยสัดส่วน NPLs ของสินเชื่ออุปโภคบริโภคต่อสินเชื่อรวมอยู่ที่ร้อยละ 2.84 ลดลงจากไตรมาสก่อน จากมาตรการช่วยเหลือลูกหนี้

ความสามารถในการชำระหนี้ยังต้องเฝ้าระวัง โดยสัดส่วนสินเชื่อค้างชำระไม่เกิน 3 เดือน (SM) ยังอยู่ในระดับสูง

แนวโน้มหนี้สินครัวเรือนในปี 2564

สัดส่วนหนี้สินครัวเรือนต่อ GDP จะยังอยู่ในระดับสูง โดยมีสาเหตุจาก

- 1) ภาวะเศรษฐกิจที่ยังไม่ฟื้นตัวกลับไปในระดับก่อน COVID-19
- 2) ตลาดแรงงานที่อาจได้รับผลกระทบที่รุนแรงขึ้น ซึ่งจะกระทบต่อรายได้
- 3) ครัวเรือนประสบปัญหาการขาดสภาพคล่องมากขึ้น โดยเฉพาะผู้รายได้น้อย

ครัวเรือนจะระมัดระวังการใช้จ่ายในการซื้อสินค้าคงทน (บ้าน และรถยนต์) ความต้องการสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อเพื่อการบริโภคส่วนบุคคลอื่นอาจปรับตัวเพิ่มขึ้น จากปัญหาการขาดสภาพคล่องของครัวเรือน รวมทั้งการมีมาตรการให้สินเชื่อ ดอกเบี้ยต่ำสำหรับประชาชนของสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ

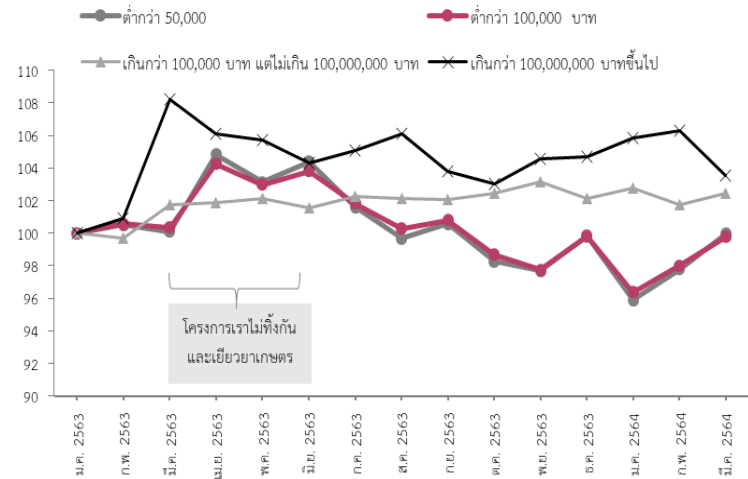
ประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญในระยะถัดไป

- การปรับโครงสร้างหนี้ที่เหมาะสมและตรงกับกลุ่มเป้าหมาย
- การกำกับดูแลการให้สินเชื่อให้สอดคล้องกับระดับรายได้
- เฝ้าระวังการก่อหนี้ในระบบ โดยเฉพาะกับครัวเรือนผู้มีรายได้น้อย

ดัชนีมูลค่าเงินฝากต่อบัญชีที่ต่ำกว่า 100,000 บาท
มีแนวโน้มลดลงอย่างเห็นได้ชัด

ดัชนีมูลค่าเงินฝากต่อบัญชี (ปรับให้เป็นดัชนีโดยใช้ฐานเดือนมกราคม ปี 2563)

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

สุขภาพและการเจ็บป่วย

- การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังโดยรวมลดลงแต่ยังต้องเฝ้าระวังโรคมือ เท้า ปาก ในกลุ่มเด็กเล็ก รวมทั้งการแพร่ระบาดของ COVID-19 และพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ไม่เหมาะสม

จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวัง (หน่วย : ราย)

	2563				2564	%YOY
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q1/2564
ปอดอักเสบ	77,549	29,430	35,389	54,035	45,417	-41.4
ไข้เลือดออก	9,183	18,159	36,187	8,601	2,392	-74.0
มือ เท้า ปาก	5,512	1,153	5,003	21,642	12,440	125.7
ไข้หวัดใหญ่	99,365	4,957	8,293	10,987	5,687	-94.3
บิด	679	573	586	396	422	-37.8
หัด	746	146	194	126	104	-86.1
ฉีหนู	269	334	526	512	227	-15.6
ไข้สมองอักเสบ	275	190	266	177	244	-11.3
อหิวาตกโรค	0	1	2	2	0	0
ไข้กาฬหลังแอ่น	5	3	2	2	2	-60.0
พิษสุนัขบ้า	0	2	1	0	0	0
รวม	193,583	54,948	86,449	96,480	66,935	-65.4
อัตราต่อประชากรแสนคน	285.6	82.9	130.4	145.5	100.7	

หมายเหตุ: ข้อมูล ณ วันที่ 12 พฤษภาคม 2564

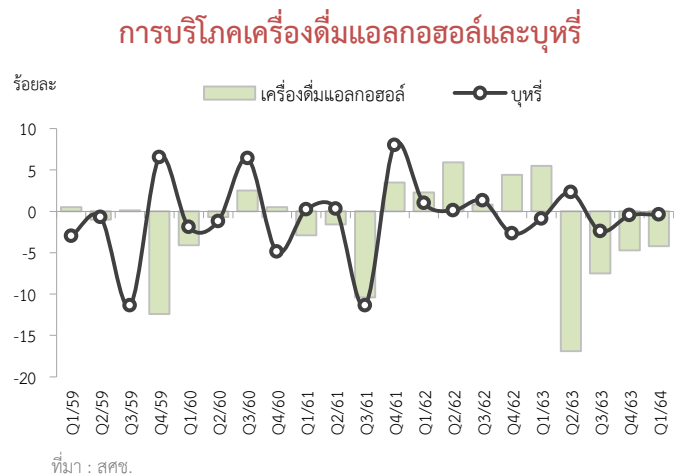
ที่มา: รายงานโรคในระบบเฝ้าระวัง 506 สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

ประเด็นติดตามและเฝ้าระวัง

- การแพร่ระบาดระลอกใหม่ของ COVID-19 โดยต้องให้ความสำคัญกับ (1) การป้องกันและควบคุมโรคเพื่อลดการแพร่กระจายของเชื้อโรค (2) การเร่งรัดการฉีดวัคซีนให้กับประชาชน (3) การป้องกันเชื้อกลายพันธุ์จากต่างประเทศ (4) การเตรียมความพร้อมของสถานที่และอุปกรณ์ทางการแพทย์ และ (5) การติดต่อสื่อสารระหว่างประชาชนกับภาครัฐต้องมีระบบและประสิทธิภาพมากขึ้น
- พฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ไม่เหมาะสม ที่จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพในระยะยาว อาทิ การบริโภคผักและผลไม้ น้อย การบริโภคอาหารหวาน มัน เค็ม โดยเฉพาะในกลุ่มเด็ก และเยาวชนซึ่งมีพฤติกรรมเสี่ยงกว่ากลุ่มอื่น

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรื

“การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรืลดลงร้อยละ 2.8”

	Q1/63	Q2/63	Q3/63	Q4/63	Q1/64
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรื (ล้านบาท)	75,393	67,908	58,587	78,457	74,195
%YoY	3.1	-9.5	-5.4	-3.2	-2.8
- เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ล้านบาท)	47,896	39,119	35,113	49,184	46,319
%YoY	5.5	-16.9	-7.5	-4.7	-4.2
- บุหรื (ล้านบาท)	27,497	28,789	23,474	29,273	27,876
%YoY	-0.9	2.3	-2.4	-0.5	-0.4

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กองบัญชีประชาชาติ

ไตรมาส 1 ปี 2564 พฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรืลดลงร้อยละ 2.8 โดยการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลงร้อยละ 4.2และการบริโภคบุหรืลดลงร้อยละ 0.4

ประเด็นติดตามและเฝ้าระวัง

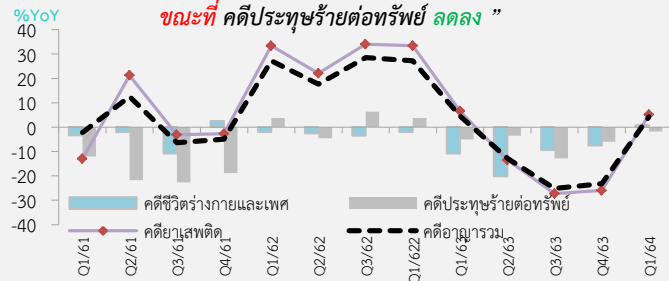
- การพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่และการซื้อขายผ่านช่องทางออนไลน์
- การสร้างความตระหนักถึงโทษของบุหรืและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนนักสูบรุ่นใหม่ที่นิยมสูบบุหรืไฟฟ้า เพื่อลดความเสี่ยงและความรุนแรงจากการติดเชื้อ COVID-19

ความมั่นคง

“คดีอาญารวม /การเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน**เพิ่มขึ้น** ผู้เสียชีวิต**ลดลง** และการร้องเรียนของ สคบ. และกสทช.**เพิ่มขึ้น**”

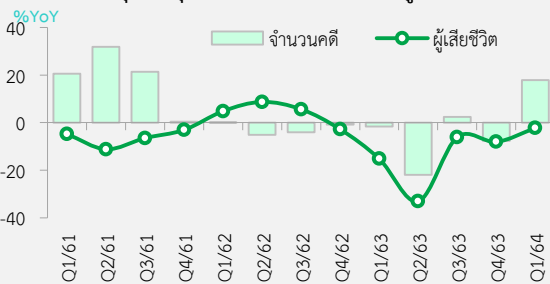
%YoY	รายปี		รายไตรมาส								
	2562	2563	Q1/62	Q2/62	Q3/62	Q4/62	Q1/63	Q2/63	Q3/63	Q4/63	Q1/64
คดีอาญารวมรับแจ้ง (คดี)	432,426	369,078	102,328	109,451	113,850	106,797	106,885	95,494	85,281	82,072	111,414
%YoY	22.5	-14.5	27.2	15.0	22.3	17.2	4.5	-12.8	-25.1	-23.2	4.2
- ยาเสพติด	27.5	-15.6	33.4	18.1	25.4	21.6	6.5	-13.5	-27.3	-26.0	5.1
- คดีชีวิตร่างกายและเพศ	-6.0	-12.2	-2.1	-2.7	-3.6	-15.6	-10.8	-20.1	-9.4	7.5	0.9
- คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน	1.9	-7.0	3.7	-4.7	6.0	1.6	-5.0	-3.5	-12.8	-6.0	-1.8
การรับแจ้งอุบัติเหตุ (ราย)	101,020	93,608	26,923	25,055	23,007	26,035	26,460	19,546	23,563	24,039	31,202
%YoY	-2.4	-7.3	0.1	-5.1	-4.1	-0.8	-1.7	-22.0	2.4	-7.7	17.9
- ผู้เสียชีวิต	3.9	-15.9	4.8	8.7	5.6	-2.8	-15.2	-33.1	-6.1	-8.1	-2.3
การคุ้มครองผู้บริโภค (ราย)	17,223	17,709	3,216	6,229	4,438	3,340	2,865	5,364	4,752	4,728	4,579
%YoY	70.0	2.8	22.5	176.1	54.7	40.2	-10.9	-13.9	7.1	41.6	59.8
- การรับเรื่องร้องเรียนผ่าน สคบ.	109.2	2.6	54.4	251.5	82.1	64.8	-6.4	-15.8	7.5	39.7	48.9
- การรับเรื่องร้องเรียนผ่าน กสทช.	-38.4	5.2	-43.7	-34.5	-33.8	-40.1	-36.6	14.1	3.1	58.2	150.5

“คดีอาญารวม **เพิ่มขึ้น** จากคดีชีวิตร่างกายและเพศ คดียาเสพติด **ขณะที่** คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน **ลดลง**”

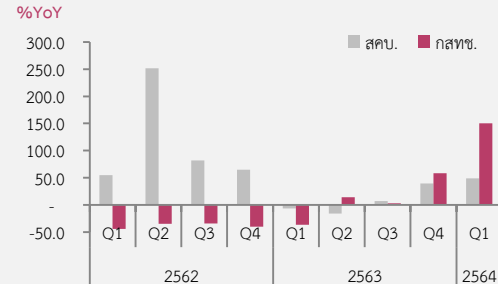
ที่มา : สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

“การเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน **เพิ่มขึ้น** และผู้เสียชีวิต **ลดลง**”

ที่มา : สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

“การรับเรื่องร้องเรียนของ สคบ. และ กสทช. **เพิ่มขึ้น**”

ที่มา : สคบ. และ กสทช.

2. สถานการณ์ทางสังคมที่สำคัญ ไตรมาสหนึ่ง ปี 2564

สังคมไร้เงินสด (Cashless Society) ในบริบทประเทศไทย

“ การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีการชำระเงินส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ มีการทำธุรกรรมทางการเงินในรูปแบบใหม่ที่ ไร้เงินสด มากขึ้น ”

สะดวกรวดเร็ว, ลดต้นทุนธุรกรรม, ตรวจสอบย้อนกลับได้, ป้องกันอาชญากรรมจากการถือเงินสด, ลดต้นทุนการผลิตแบงค์และเหรียญ, ลดการสัมผัส

อาจสูญเสีย privacy ของข้อมูลธุรกรรมทางการเงิน, อาจเกิดพฤติกรรมใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยมากขึ้น

ภาพรวมทั่วโลก ปี 2562 ▶ มูลค่าธุรกรรมทางการเงินที่ไม่ใช้เงินสด ≈ 708.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากพฤติกรรมและนวัตกรรมทางการเงินที่ผ่านระบบดิจิทัลมากขึ้น

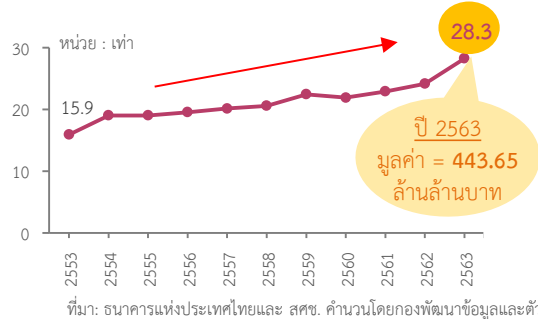
ประเทศไทย

“ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (National e-Payment) ”

นับตั้งแต่ ปี 2558 โดยมีการดำเนินโครงการ อาทิ

- ระบบ Prompt Pay
- การขยายจุดรับชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ทั่วประเทศ
- ระบบภาษีอิเล็กทรอนิกส์
- ระบบ e-Payment ของภาครัฐ

• สัดส่วน e-Payment ต่อ GDP

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทยและ สศช. คำนวณโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม

• สถานการณ์ COVID-19

มีการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้น

ธันวาคม 2553 = 913.62 ล้านรายการต่อเดือน
ธันวาคม 2563 = 1,416.35 ล้านรายการต่อเดือน

ปัจจัยสนับสนุนให้ประเทศไปสู่สังคมไร้เงินสด

ในบริบท
ประเทศไทย

1. ด้านวัฒนธรรมและการยอมรับ ของประชาชน

- ไทยเป็นอันดับหนึ่งของโลกในการใช้แอป-พลิเคชันเกี่ยวกับธนาคารและการเงิน

ที่มา: เว็บไซต์ wearesocial

- คนไทยใช้ e-Payment เพิ่มขึ้น 3 เท่า

49 → 151 (ครั้ง/คน/ปี)

ปี 2559 ปี 2563

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย, การศึกษาพฤติกรรม
การชำระเงินของคนไทย

- ผู้ใช้สมาร์ทโฟนเข้าถึงอินเทอร์เน็ต

61 ล้านคน ร้อยละ 96.4 ของประชากร
ที่มีอายุ 6 ปีขึ้นไป

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ข้อมูลผลสำรวจเรื่องการใช้
เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2562

2. ด้านเทคโนโลยีและ โครงสร้างพื้นฐาน

- ประเทศไทยมีนวัตกรรมทาง
การเงินที่ หลากหลาย
อาทิ Mobile banking, พร้อมเพย์, QR code,
กระเป๋าเงินออนไลน์ และบัตรชำระเงินแบบ
ไร้สัมผัส (Contactless card)

- โครงข่ายอินเทอร์เน็ตยังไม่ครอบคลุม
ในพื้นที่ห่างไกล และความเร็วในการดาวน์โหลด
ข้อมูลในพื้นที่ต่างจังหวัดก็ยังไม่มากนัก

- ค่าบริการอินเทอร์เน็ตยังมีต้นทุนสูง
สำหรับผู้มีรายได้น้อย

3. การสนับสนุนจากภาครัฐและ การสร้างเชื่อมั่น

- ประเทศไทยมี แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา
โครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ และยุทธศาสตร์ National
e-payment
- ธนาคารแห่งประเทศไทย
มีบทบาทหลักในการกำกับดูแลโครงสร้างพื้นฐานระบบ
การเงินและการออกกฎหมาย
- ระบบการเงินที่สามารถรองรับความเสี่ยง
และทันต่อภัยคุกคามทางไซเบอร์
อาทิ การใช้ลายนิ้วมือยืนยันตัวตน การใช้รหัสผ่าน OTP
- พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562
(Personal Data Protection Act : PDPA) ที่จะมียผล
บังคับใช้วันที่ 1 มิถุนายน 2565

4. ด้านการใช้งานและความ แพร่หลาย

- ขั้นตอนการสมัครใช้บริการที่สะดวก
ทำให้เกิดการใช้งานอย่างแพร่หลาย

➢ บริการพร้อมเพย์ (เริ่มให้บริการปี 2560)
ยอดลงทะเบียน ปริมาณการโอนเฉลี่ย

55.1
ล้านหมายเลข

14.5
ล้านรายการต่อวัน

มีสถิติการใช้งานสูงสุด

20.2
ล้านรายการต่อวัน

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (ข้อมูลเดือนมิถุนายน 2563)

- ไทยมีผู้ประกอบการ e-commerce
ประมาณ 6.8 แสนราย ในปี 2562
- ราคาสมาртโฟนที่ถูกลง
จากการพัฒนาเทคโนโลยีจะช่วยให้
ประชาชนเข้าถึงสมาร্টโฟนและทำธุรกรรม
ออนไลน์ต่าง ๆ ได้อย่างแพร่หลายมากขึ้น
- มีบริการ e-Payment อย่าง
แพร่หลาย โดยสถาบันการเงินส่วนใหญ่มี
การให้บริการ e-Payment รวมถึงมีจุด
บริการ QR-codeกระจายอยู่ทั่วประเทศ

แนวทางในการส่งเสริมและแก้ไขข้อจำกัดเพื่อนำไปสู่การเป็นสังคมไร้เงินสด ได้แก่

- ✓ สนับสนุนให้มีโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่ครอบคลุมและ
มีคุณภาพ รวมถึงช่วยเหลือการเข้าถึงของกลุ่มผู้มีรายได้น้อย
- ✓ สนับสนุนและส่งเสริมให้มีระบบธุรกรรมทางการเงินในรูปแบบ
ดิจิทัลอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะร้านค้ารายย่อย
- ✓ เสริมสร้างทักษะความรู้ด้านการเงินและดิจิทัล โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง
- ✓ มีกลไกติดตามดูแลรักษาฐานข้อมูลและความปลอดภัยทางไซเบอร์
ที่มีความรัดกุมทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี
- ✓ นำข้อมูลธุรกรรมทางการเงินอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ประโยชน์ต่อยอด

กัญชา : โอกาสใหม่ ที่ต้องควบคุมอย่างเหมาะสม

1

โอกาสจากการปลดล็อกกัญชา

- ★ โอกาสในการวิจัยและพัฒนาทางการแพทย์เพื่อรักษาโรค
- ★ โอกาสทางเศรษฐกิจ ตลาดกัญชาเฉพาะกัญชาเพื่อการแพทย์ของไทยคาดว่าจะมีมูลค่าราว 3,600-7,200 ล้านบาท

* ที่มา : ศูนย์วิจัยกสิกร

ผู้ได้รับอนุญาตนำเข้า ปลุก จำหน่าย ประง และแปรรูปในไทย

- การนำเข้า 11 ราย
- การผลิต (ปลุก) 82 ราย
- การจำหน่าย 1,372 ราย
- การผลิต (ประง) 5 ราย
- การผลิต (แปรรูป/สกัด) 37 ราย

ที่มา : กระทรวงสาธารณสุข ข้อมูล ณ 30 เมษายน 2564

2

ประเด็นที่ควรให้ความสำคัญ*

ยังมีประเด็นที่ควรให้ความสำคัญ เพื่อให้คนไทยได้รับประโยชน์ และควบคุมผลเสีย หรือผลกระทบที่เกิดขึ้น อาทิ

- ▶ การอนุญาตปลูกเพื่อการแพทย์ แต่สามารถขายในเชิงพาณิชย์ได้ในส่วนที่ปลดล็อก (เปลือก ลำต้น เส้นใย กิ่งก้าน ราก และใบ) อาจทำให้กัญชามีราคาสูงขึ้น กระทบต่อต้นทุนการผลิตยา โดยเฉพาะยาในกลุ่มแพทย์แผนไทย และแพทย์ทางเลือก
- ▶ การอนุญาตให้ผลิตกัญชามีเงื่อนไขที่ต้องควบคุมการผลิตที่ได้มาตรฐาน ซึ่งเป็นข้อจำกัดที่เกษตรกรรายย่อยเข้ามามีส่วนร่วมได้ยาก
- ▶ การใช้ประโยชน์จากกัญชาในด้านที่ไม่ใช่เพื่อการแพทย์ยังไม่มีมีการควบคุม
- ▶ การปลดล็อกทำให้โอกาสในการเข้าถึงของประชาชนมีมาก และมีความเสี่ยงต่อปัญหาต่าง ๆ มากขึ้น

กัญชา : โอกาสใหม่ ที่ต้องควบคุมอย่างเหมาะสม

3

บทเรียนปัญหา และข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข
จากสหรัฐอเมริกา

ปัญหาที่พบ

รัฐที่มีการอนุญาตให้กัญชาถูกกฎหมาย เด็กมีการบริโภคกัญชาเพิ่มมากขึ้น และปัญหาการก่ออาชญากรรมเพิ่มขึ้นมากกว่าที่อื่น อาทิ รัฐโคโลราโด อัตราการก่ออาชญากรรมเพิ่มขึ้นถึง 11 เท่า

ข้อเสนอแนะ
แนวทางแก้ปัญา

- ✓ มีข้อตกลงที่ชัดเจนระหว่างการใช้ในทางการแพทย์ และการนำไปขายในเชิงพาณิชย์
- ✓ มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับสิ่งที่ไม่คาดคิด เช่น ในกรณีของรัฐโคโลราโดที่เกิดการบริโภคสูงเกินไป หรือในกรณีของรัฐวอชิงตันมีการขอใบอนุญาตในปริมาณมากจนไม่สามารถบริหารจัดการได้
- ✓ ควบคุมรูปแบบและปริมาณสารสกัดหรือส่วนประกอบของกัญชาที่อยู่ในผลิตภัณฑ์
- ✓ ควบคุมการค้าในเชิงพาณิชย์ โดยใช้การเก็บภาษี ภาษีเบี่ยบ และการตรวจสอบของรัฐที่เข้มงวด รวมถึงการควบคุมการโฆษณาและการส่งเสริมการขาย
- ✓ ป้องกันไม่ให้เยาวชนเข้าถึง โดยการควบคุมช่องทางการเข้าถึง และควรลงทุนในเรื่องของการส่งเสริมการป้องกัน สร้างการรับรู้ และการให้ความรู้ด้านสุขภาพที่มีประสิทธิภาพสำหรับทั้งเยาวชนและผู้ปกครอง

4

ข้อเสนอแนะแนวทางการควบคุมที่เหมาะสมตามบริบทประเทศไทย

- ▶ การควบคุม/การกำหนดรูปแบบการผลิต และราคา เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการผลิตสินค้าทางการแพทย์ และทำให้ผู้ประกอบการรายย่อย และประชาชนได้รับประโยชน์จากการปลดล็อกนี้ให้มากที่สุด
- ▶ กำหนดระดับสาร THC และ CBD ที่เหมาะสมในการเป็นส่วนประกอบของสินค้าแต่ละประเภท และกำหนดฉลากให้ชัดเจน ปัจจุบันแม้จะมีการควบคุมสาร THC ไม่เกินร้อยละ 0.2 โดยน้ำหนัก แต่ยังไม่ได้มีการควบคุมปริมาณสารที่เหมาะสมในแต่ละผลิตภัณฑ์
- ▶ กำหนดอายุของผู้ซื้อและผู้ใช้ เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กนำไปใช้ได้เอง ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการใช้ผิดประเภท และอาจได้รับสารที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพ

▶ การสร้างความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องในการใช้กัญชาทางการแพทย์แก่ประชาชน การครอบครองกัญชาส่วนใหญ่ยังมาจากแหล่งผิดกฎหมาย และทัศนคติต่อกัญชาของผู้ใช้ส่วนใหญ่กลับมองเห็นเฉพาะด้านบวกและผลดี แต่ไม่ตระหนักถึงผลเสียและผลกระทบของกัญชาจากการใช้ผิดประเภทหรือการใช้ที่มากเกินไป

การคืนเด็กดีสู่สังคม : แนวทางการสร้างโอกาสและการยอมรับ

สถานการณ์การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

▶ **จำนวนคดี** ในปี 2563 มีเด็กที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจจำนวนทั้งสิ้น 19,470 คดี ส่วนใหญ่เป็นเด็กอายุระหว่าง 15 –18 ปี โดยมีจำนวน 16,865 คดี หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 86.6 ของเด็กทั้งหมด โดยอายุของผู้กระทำผิดสูงสุดอยู่ในช่วงอายุ 17 ปี จำนวน 6,527 คดี คิดเป็นร้อยละ 33.5

▶ **การจำแนกตามฐานความผิด** พบว่า ส่วนใหญ่เป็นฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ จำนวน 9,600 คดี คิดเป็นร้อยละ 49.3 รองลงมาเป็นฐานความผิดอื่น ๆ เช่น พ.ร.บ.จราจรทางบก และ พ.ร.บ.การพนัน จำนวน 4,140 คดี คิดเป็นร้อยละ 21.3 นอกจากนั้น เป็นฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน จำนวน 2,028 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4

▶ **การกระทำผิดซ้ำของเด็กซึ่งยังคงสูงอยู่** ในช่วงปี 2560–2562 พบว่า อัตราการกระทำผิดซ้ำยังคงอยู่ในระดับที่สูง และยังคงมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นโดยเฉพาะ อัตราการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนหลังจากถูกปล่อยตัวไปในรอบ 1 ปี จากร้อยละ 23.4 เพิ่มเป็นร้อยละ 25.40

สถานการณ์การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน	ปีงบประมาณ 2562	ปีงบประมาณ 2563	การเปลี่ยนแปลง YoY
จำนวนคดีทั้งหมด (คดี)	20,842	19,470	-6.6
สัดส่วนชาย : หญิง	92.3 : 7.7	90.9 : 9.1	
จำแนกตามอายุเกิน 10 ปี แต่ไม่ถึง 15 ปี	2,889	2,605	-9.8
จำแนกตามอายุเกิน 15 ปี แต่ไม่ถึง 18 ปี	17,953	16,865	-6.1
จำแนกตามลักษณะการอยู่อาศัย			
ครอบครัวอยู่ร่วมกัน	7,486	7,523	0.5
ครอบครัวแยกกันอยู่	15,042	14,241	-5.3
จำแนกตามฐานความผิด			
ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	2,948	2,028	-31.2
ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย	2,175	1,705	-21.6
ความผิดเกี่ยวกับเพศ	922	790	-14.3
ความผิดเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย	517	437	-15.5
ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ	10,634	9,600	-9.7
ความผิดเกี่ยวกับอาวุธและวัตถุระเบิด	951	770	-19.0
ความผิดอื่น ๆ	2,695	4,140	53.6

การกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน	จำนวนปล่อยตัว (คน)	จำนวนผิดซ้ำ (คน)	ร้อยละ
ปล่อยปีงบประมาณ 2560 ติดตามรอบ 1 ปี	3,774	882	23.4
ปล่อยปีงบประมาณ 2560 ติดตามรอบ 2 ปี	3,774	1,396	37.0
ปล่อยปีงบประมาณ 2560 ติดตามรอบ 3 ปี	3,774	1,679	44.5
ปล่อยปีงบประมาณ 2561 ติดตามรอบ 1 ปี	3,189	758	23.8
ปล่อยปีงบประมาณ 2561 ติดตามรอบ 2 ปี	3,189	1,213	38.0
ปล่อยปีงบประมาณ 2561 ติดตามรอบ 2 ปี 2 เดือน	3,189	1,240	38.9
ปล่อยปีงบประมาณ 2562 ติดตามรอบ 1 ปี	2,769	703	25.4
ปล่อยปีงบประมาณ 2562 ติดตามรอบ 1 ปี 2 เดือน	2,769	740	26.7

ที่มา: รายงานสถิติประจำปี กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน 2563

การคืนเด็กสู่สังคม : แนวทางการสร้างโอกาสและการยอมรับ

ปัจจัยที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำผิด และกระทำผิดซ้ำ

สาเหตุที่เด็กและเยาวชนกระทำผิด

- สภาพแวดล้อมของเด็ก ทั้งครอบครัว สถานศึกษา และการได้รับโอกาสในการประกอบอาชีพ
- เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่บิดามารดาแยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 65.4 ของคดีทั้งหมด
- เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ (ร้อยละ 34.5 ของคดีทั้งหมด)

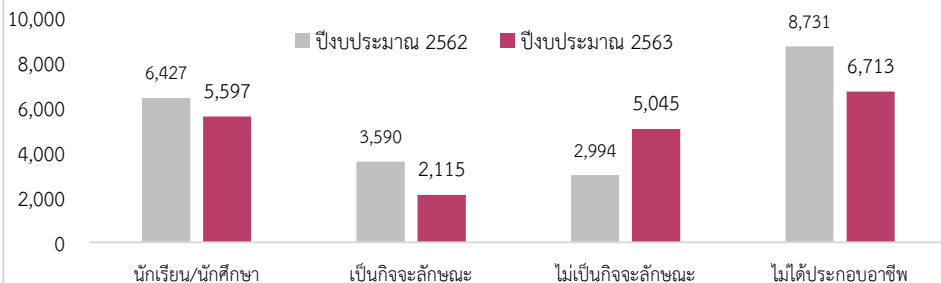
สาเหตุของการกระทำผิดซ้ำ

- เผชิญกับสภาพการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อจิตใจ เช่น ไม่ยอมรับ ไม่ไว้วางใจ ตำหนิ เด็กและเยาวชนมีแนวโน้มกลับไปกระทำผิดซ้ำได้อีก

จำนวนคดีเด็กและเยาวชนจำแนกตามอาชีพ (ราย)

■ ปีงบประมาณ 2562

■ ปีงบประมาณ 2563

ที่มา : รายงานสถิติประจำปี กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน 2562 และ 2563

การดำเนินงานที่สำคัญของกระทรวงยุติธรรม

- **การลดอัตราการกระทำผิดซ้ำ** ผ่านการคัดกรองและจำแนกเด็กตั้งแต่แรกจับตัวเข้ามาเพื่อทำแผนฟื้นฟูรายบุคคลโดยทีมสหวิชาชีพ มีการใช้เครื่องมือ Forensic CBT เพื่อใช้ประเมินเด็กและเยาวชนในการทำความผิดทางอาญา ค้นหาถึงสาเหตุปัจจัยเสี่ยงเพื่อนำไปสู่การบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู และเตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคม
- **การปรับปรุงกฎหมายและระเบียบ** การพิมพ์ลายนิ้วมือ โดยระบุห้ามมิให้เปิดเผยข้อมูลประวัติอาชญากรที่คัดแยกออกจากสารบบไปแล้วตามที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้กลับมามีที่ยืนในสังคมและประกอบอาชีพที่สุจริตต่อไปได้
- **การสร้างโอกาสได้ทำงานของเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิด** ด้วยการให้ความสำคัญกับการป้องกันปัญหาร่วมกับชุมชนหรือส่วนท้องถิ่น **การตั้งสโมสรกีฬา BBG (Bounce Be Good)** เพื่อเปลี่ยนชีวิตเยาวชนที่ก้าวพลาดด้วยกีฬาในฐานะนักกีฬามืออาชีพ **โครงการชีวิตสีชมพู** ภาคเอกชน (บริษัท เบทเตอร์เวย์ (ประเทศไทย) จำกัด (เครื่องสำอางมิสทิน)) เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้มีรายได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข โดยการพัฒนาทักษะด้านการขายออนไลน์ เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์งานฝีมือของเด็กและเยาวชนผู้ก้าวพลาด เพื่อให้เกิดการค้าขายบนโลกออนไลน์ โดยจัดจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ผ่านแอปพลิเคชัน "Ning Nong Shopping Thailand"

แนวทางการสร้างการยอมรับเพื่อคืนเด็กดีสู่สังคม

- ▶ **การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี** ผ่านการสร้างความเข้าใจ การสร้างทัศนคติที่ดีของสังคมโดยเฉพาะในสังคมใกล้ตัวเด็ก ทั้งจากครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา และสถานประกอบการ
- ▶ **การสนับสนุนให้เข้าสู่ระบบการศึกษา** หรือให้การศึกษาคู่ขนานกับการฝึกอาชีพ
- ▶ **การส่งเสริมการมีงานทำที่มั่นคงให้แก่เด็กและเยาวชน** โดยอาจให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการจ้างงาน การส่งเสริมการทำธุรกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise) ที่มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการจ้างงานเด็กและเยาวชนที่เคยก้าวพลาด รวมทั้งอาจใช้รูปแบบการร่วมลงทุนทางสังคมใหม่ (Social Impact Partnership Model) ในการป้องกันและแก้ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน
- ▶ **การรับฟัง และให้คำปรึกษา** โดยอาจพัฒนาระบบให้คำปรึกษาผ่านแอปพลิเคชันเพื่อเป็นที่พึ่งของเด็กในการรับฟังความเห็น และขอความช่วยเหลือ

3

บทความ

“การพัฒนาวัคซีน COVID-19 ของประเทศไทย ”

ความจำเป็นในการพัฒนาและผลิตวัคซีนของประเทศ

- ▶ วัคซีนเป็นเครื่องมือสำคัญในการป้องกันและควบคุมโรค
- ▶ วัคซีนที่ใช้อยู่ในประเทศไทยส่วนใหญ่นำเข้าจากต่างประเทศ คิดเป็นมูลค่ากว่าร้อยละ 80
- ▶ การเกิดขึ้นของโรคอาจส่งผลกระทบต่อ การขาดแคลนในการจัดหาวัคซีน ได้อย่างเพียงพอและทันทั่วทั้งที่
- ▶ การผลิตวัคซีนภายในประเทศ ก่อให้เกิดความมั่นคงด้านวัคซีน ของประเทศ ลดการพึ่งพาการนำเข้าจากต่างประเทศ ตลอดจน ส่งเสริมให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาวหากเกิดโรคติดต่อ ร้ายแรงในอนาคต

สถานการณ์การพัฒนาวัคซีน COVID-19 ของโลก

- ▶ มีการพัฒนาและผลิตวัคซีน COVID -19 จากผู้พัฒนากว่า 80 รายทั่วโลก

- ▶ มีวัคซีนโควิดจำนวน 237 ชนิดที่ถูกผลิตขึ้น

- อยู่ในระหว่างการทดลองกับสัตว์ 173 ชนิด
- อยู่ในระหว่างการศึกษาในมนุษย์ 64 ชนิด

ชนิดของวัคซีน COVID-19

กระบวนการผลิต	ชื่อวัคซีน (ผู้ผลิต)
1. RNA based vaccine หรือ DNA/mRNA ใช้ชิ้นส่วนของพันธุกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดโรคเพื่อกระตุ้นให้เกิดการสร้างภูมิคุ้มกัน	• BNT162b2 (BioNTech/Pfizer) • mRNA-1273 (Moderna) • CVnCoV (Curevac)
2. Recombinant Viral vector ใช้ไวรัสที่ทำให้อ่อนลงแล้วไม่ทำให้เกิดโรคมาติดต่อใส่สารพันธุกรรมเพื่อกระตุ้นให้เกิดการสร้างภูมิคุ้มกัน	• AZD1222 (Oxford-AstraZeneca) • Ad5-nCoV (CanSinoBIO) • Sputnik V (Gamaleya) • Covishield (Serum Institute of India) • Ad26.COVS.2 (Johnson & Johnson)
3. Inactivated เป็นการนำเชื้อไวรัสทั้งตัวมาฆ่าให้ตายเพื่อกระตุ้นให้เกิดการสร้างภูมิคุ้มกัน	• Coronavac (Sinovac) • BBIBP-CorV (Sinopharm) • Inactivated vaccine (Sinopharm) • Covaxin (Bharat Biotech)
4. Protein Subunit vaccine เป็นการใช้โปรตีนบางส่วนของเชื้อเพื่อกระตุ้นให้เกิดการสร้างภูมิคุ้มกัน	• EpiVacCorona (FBRI SRC VB VECTOR Rospotrebnadzor Koltsovo) • NVX-CoV2373 (Novavax)

การพัฒนาวัคซีน COVID-19 ของไทย

ห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain) ของการผลิตวัคซีน

นโยบายและแผนยุทธศาสตร์วัคซีนแห่งชาติ พ.ศ. 2563 - 2565

- พัฒนาระบบและบริหารจัดการงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค
- ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยพัฒนา และการผลิตวัคซีน
- ส่งเสริม สนับสนุนอุตสาหกรรมวัคซีนภายในประเทศ
- พัฒนาศักยภาพบุคลากรและโครงสร้างพื้นฐาน
- เสริมสร้างขีดความสามารถขององค์กร

การดำเนินการเกี่ยวกับการผลิตวัคซีนโควิด-19

- ✓ การวิจัยพัฒนาและผลิตวัคซีนในประเทศ
- ✓ การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตจากต่างประเทศ

ช่องว่างในการวิจัยพัฒนาและผลิตวัคซีน

- ขาดองค์ความรู้ในการวิจัยวัคซีน
- ขาดศูนย์ทดสอบวัคซีนในสัตว์ทดลองที่ได้มาตรฐาน
- ขาดวัสดุอุปกรณ์/บรรจุภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยพัฒนา/ผลิตวัคซีน
- ขาดความต่อเนื่องในการวิจัยพัฒนา
- ขาดการพัฒนาให้เกิดห้องปฏิบัติการอ้างอิง

โอกาสและความท้าทายในการวิจัยและผลิตวัคซีนของไทย

การถ่ายทอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศไม่เป็นไปตามที่กำหนด
ข้อจำกัดในการนำมาพัฒนาต่อยอด

- ส่งเสริมให้มีการศึกษาขั้นตอนของการถ่ายทอดเทคโนโลยีทุกประเด็น (Due Diligence Study)
- ส่งเสริมการต่อยอดงานวิจัย/พัฒนาวัคซีนในระดับอุตสาหกรรม ผ่านการมีส่วนร่วมทั้งจากภาครัฐและเอกชนภายใต้แนวคิดความร่วมมือ (Consortium)

ต้นทุนการผลิตสูง งบประมาณมีจำกัด ไม่ต่อเนื่องและเพียงพอ

- สร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐและเอกชนเพื่อแลกเปลี่ยนทางวิชาการ ลดความซ้ำซ้อนของการวิจัยพัฒนา
- สนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ร่วมมือกันพัฒนา/ผลิตวัคซีน ในรูปแบบการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน (Public Private Partnership : PPP)

ตลาดวัคซีน โดยเฉพาะกลุ่มประเทศอาเซียน

- สร้างความร่วมมือด้านวัคซีนในภูมิภาคอาเซียนทั้งด้านวิชาการ และบริหารจัดการเพื่อให้ประชาคมอาเซียนเข้าถึงวัคซีนที่มีคุณภาพ ปลอดภัย ในราคาที่เหมาะสม

บทส่งท้าย

การสร้าง ความมั่นคงด้านวัคซีนจำเป็นต้องพัฒนาทั้งด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญสูง และการผลิตในระดับอุตสาหกรรม โดยต้องมีความชัดเจนเชิงนโยบาย การบริหารจัดการที่ดี ตลอดจนเครือข่ายระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนาและสามารถพึ่งตนเองได้

ขอขอบคุณ

Download เอกสาร : <http://social.nesdc.go.th/social/Default.aspx?tabid=63>

